

Banditten Jesus

Den leser som går i gang med Andreas Edwien's bok «Dogmet om Jesus» og tror han skal få lese om dette dogmet, vil bli skuffet. Hele første halvdel av boka handler ikke om læren om Jesus, men om personen, den «historiske» Jesus og om hva Edwien mener om den.

Vel, man biter skuffelsen i seg og fordyper seg i Edwien's syn på Jesus fra Nasaret. Det går i storhet ut på at han var en stor banditt, en mann med de mest «morbid» oppfatninger og hvis «ære» åpner veien for det verste «barbari som tenkes kan». Han var en infantil barbar som i sitt grenseløse hovmod førte fariseernes skinnhellige lære videre og som inntok en meget smålig, avvisende og nedlatende holdning verfor alle hedninger. Han tok ullstendig feil når det gjaldt slike ting som Guds vesen, menneskets natur og historiens mening — den siste betraktet han som en «utilikket misforståelse» og om Gud hadde han «heilt utrolig barbariske forestillinger». Hans horisont var det hele så trang at praktisk

alt ikke en eneste høyerestående tanke kunne trenge inn hos ham, og Edwien. Og når dertil kommer at han etter forfatterens mening også var kastrat og det til og med «for egen hånd», ja, da må man vel forstå at stort dypere inn et menneske vanskelig kommer. Men jo — det aller verste ved Jesus var at han ikke gjorde det ringeste for å bringe overensstemmelse mellom sine ord og sine gjerninger, skriver Edwien. Han skulle i alle fall ha skrevet, han skulle ha latt sin lære og — den han la slik vekt på sin personlige betydning — sin biografi skrive fullstendig ned, og han skulle samtidig ha gitt en utførlig skildring av de syner og åpenbaringer som han bygget sitt fullaktskrav på». Det synes Edwien er det minste han burde ha gjort. Men han gjorde ikke det, han overgav sin lære til den muntlige vilkårlighet og det synes Edwien var veldig dårlig gjort av ham, så dårlig at han beskylder ham for en selvovertvurdering i den mål og måte i den anledning.

Med hele Jesu forkynnervirkemhet gikk det «graverende lettndt for seg», mener forfatteren — hans opptreden var jo dessuten også basert på trusler og angst. Så han kanskje ikke «Følg meg!» til sine disipler? Unektelig. «Tankene går uvilkarlig til massearrestasjoner og likvideringer der totalitære politiske regimer».

Javel — men hvilke tanker, og hvis tanker beveger seg i denne hesynderlige retning? Aneldereens gjør det iallfall ikke. og jeg skulle ikke tro at det er så verveldende mange som helt

umiddelbart tenker på Hitler og Dachau når de leser evangeliene. Den slags er så tåpelig å framsette i en bok at det ikke er noen grunn til å ta det alvorlig.

Retl nok skal det sies at Edwien forsøker å belegge sine merkelige påstander med tilsynelatende solide teologisk-historiske argumenter. Mange steder ser det hele også svært overbevisende ut — men det er bare blottet for den egenkap som heter alminnelig sunn fornuft. For å ta ett eneste eksempel blant hundre: det går ikke an å si at «Guds rike» for Jesus var ensbetydende med «et manns-samfunn, en totalitær mannsstat». Det er ganske enkelt galt, hvor meget forfatteren enn kan bevise at profeten Enoke som Jesus har lært av, mente det. Jeg skulle tro at også et av Edwien's hovedsynspunkter, nemlig at Jesus i ett og alt bygde på fariseernes ideer og lære, er helt igjennom gal. Men det får spesialistene dømme om. En alminnelig leser som ikke har fått hodet aldeles proppet med teologisk lærdom, vil iallfall lett fornemme det sterke preg av opprør som praktisk talt hvert eneste overlevert Jesus-ord har.

Det er meget som er godt i Andreas Edwien's bok, meget som er riktig også, etter anmelderens mening iallfall: hans harde angrep på dogmene og på kirkens oppfatning av Jesus som et naturlovstridig overmenneske; hans forsøk på avsløring av hvorledes kirkens forskjellige postulater kan motbevises rent historisk og vitenskapelig, og hans påvisning av at Jesu «oppstandelse» lar seg forklare ut fra enkle religionspsykologiske synspunkter.

Men han skyter over målet til de grader at man rett som det er bare kan ryste oppgitt på hodet. Her kan man virkelig snakke om å helle barnet ut med badevannet. Og det er synd. For det er så åpenbart at Edwien har en viten om de bibelske og apokryfe skrifter, om teologi, historie og religionspsykologi som er helt usedvanlig. Dertil også en dynamisk vilje til noe nytt rent religiøst sett, som er beundringsverdig. Man kunne trenge en slik mann på den anti-kirkelige fløy. Merkelig bare at den tanke ikke har falt ham inn, at dersom saken var så enkel som han framstiller den, er det aldeles påfallende at det skulle gå hele 1930 år før den rette sammenheng ble oppklart. Underlig også at forlaget i sin omfangsrrike vaskeseddel går god for de kolossale pretensjoner i opplegget. Jeg tror det har gjort forfatteren en bjørnetjeneste.

Andreas Edwien: Dogmet om Jesus. Pax forlag. 224 sider, pris kr. 12.50.

Yngvar Ustvedt.